

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ЗАПОВЕД

№ РД09-261 / 22.03. 2023 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване на изискванията на чл.66, ал.1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

УТВЪРЖДАВАМ:

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на **втора степен** на професионална квалификация **специалност код 2150601 „Каменоделство“** по професия код **215060 „Каменоделец“**, от професионално направление код **215 „Приложни изкуства и занаяти“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл.6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на директорите на училищата по изкуствата за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнението на Заповедта възлагам на Марина Василева – заместник-министър на културата.

22.3.2023 г.

X Найден Тодоров

Найден Тодоров

министър на културата

Signed by: Nayden Madislavov Todorov

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

**НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление:	215	ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА И ЗАНАЯТИ
Професия:	215060	КАМЕНОДЕЛЕЦ
	2150601	КАМЕНОДЕЛСТВО

Утвърдена със Заповед № РД *09-261/22-03* 2023 г.

София, 2023 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА:

Националната изпитна програма е предназначена за организирането и провеждането на задължителен държавен изпит по теория и практика на професията за придобиване на II степен на професионална квалификация по професията **215060 „Каменоделец“**, специалност 2150601 „Каменоделство“ от професионално направление 215 „Приложни изкуства и занаяти“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от ЗПОО.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Задължителният държавен изпит за придобиване на професионална квалификация се провежда в съответствие с изискванията на ЗПОО и НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г., изм. и доп. ДВ, бр. 102 от 23.12.2022 г.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА:

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За част по теория на професията:**
 - А. Формат и учебно съдържание
 - Б. Критерии за оценяване
- 2. За част по практика на професията:**
 - А. Изисквания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - Б. Критерии за оценяване.

III. ФОРМАТ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ:

1. Задължителният държавен изпит за придобиване на професионална квалификация се провежда в две части:

- а) част по теория на професията;
- б) част по практика на професията.

2. Задължителният държавен изпит в частта му по теория на професията се провежда във формата на писмен тест, съставен от три модула.

3. Времетраенето на изпита в частта му по теория на професията е до 4 (четири) астрономически часа, разпределени както следва: първи модул – 40 минути, втори модул – 80 минути, трети модул – 120 минути.

4. Тестовият комплект за писмен тест се съставя в училището от база данни с въпроси по темата, изтеглена в Министерството на образованието и науката на основание на чл. 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г., изм. и доп. ДВ, бр. 102 от 23.12.2022 г.

5. Задължителният държавен изпит в частта му по практика на професията се състои в изработването на произведение/изделие по индивидуално задание в съответствие с компетенциите за втора степен на професионална квалификация, на основание на

НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г., . изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г.

6. Продължителността на изпита по чл. 1, ал. 2, т. 1 НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г. ., изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г. **в частта му по практика на професията** е до три последователни дни и не повече от 6 астрономически часа дневно.

7. Дейностите и задълженията на комисиите за подготовка, организиране и провеждане на изпитите и на директора са разписани в чл. 4 от НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г. ., изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г.

8. Съставът на комисиите за подготовка и оценяване на изпита в частта му по теория на професията и за провеждане и оценяване на изпита в частта му по практика на професията, се определя в съответствие с чл. 35, ал. 1 - 3 от ЗПОО.

9. Оценяването на писмените работи от изпита в частта му по теория на професията се извършва от комисията в съответствие с чл. 14 от от НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г. ., изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г.

10. Оценяването на произведенията от изпита в частта му по практика на професията се извършва от комисията в съответствие с чл. 15 от от НАРЕДБА № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г. ., изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г.

11. Оценките поставени от изпитните комисии за част по теория на професията и за част по практика на професията са окончателни и не подлежат на промяна.

12. В определеното в графика време и място за провеждане на задължителния държавния изпит - част по теория и част по практика на професията, учениците се явяват с документ за самоличност.

IV. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ:

1. Оценяването на резултатите от задължителния държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация се извършва в точки, както следва:

- в частта му по теория на професията – максимално 100 точки;
- в частта му по практика на професията – максимално 100 точки.

2. Всеки изпит се счита за успешно положен при успешното полагане на двете му части – част по теория на професията и част по практика на професията. Всяка част от изпита е успешно положена при постигане на 50 на сто от максималния брой точки.

3. Окончателната оценка се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява по формула: окончателната оценка в брой точки е равна на 0,4 x получения брой точки от част по теория на професията + 0,6 x получения брой точки от част по практика на професията.

4. Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

5. Окончателната оценка от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

V. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ:

Учебното съдържание за писмения тест по теория на професията включва въпроси от следните теоретични дисциплини:

1. **История на изкуството**
2. **Пластична анатомия**
3. **Перспектива**

Писменият тест е съставен от три модула:

А. Първи модул - 25 въпроса със затворен отговор от учебното съдържание по дисциплините: **История на изкуството** – 14 въпроса, **Пластична анатомия** – 7 въпроса, **Перспектива** – 4 въпроса. Всеки верен отговор носи по 1 точка. **Максималният брой точки от първия модул на теста е 25 точки.**

Б. Втори модул - 25 въпроса с отворен отговор от учебното съдържание по дисциплините: **История на изкуството** – 16 въпроса, **Пластична анатомия** – 5, **Перспектива** – 4. Всеки верен отговор носи по 2 точки при пълен отговор. **Максималният брой точки от втория модул на теста е 50 точки.**

В. Трети модул - развиване на въпрос с разширен отговор. **Писмената работа е в обем до четири страници. Максималният брой точки от третия модул на теста е 25 точки. Оценка се извършва въз основа на критериите, съобразно учебното съдържание към съответната тема.**

Учебно съдържание по перспектива

Същност и видове перспектива. Елементи на линейната перспектива

Учебно съдържание по пластична анатомия:

Основни пропорции на човешкото тяло. Костен и мускулен строеж на главата и тялото.

Учебно съдържание по история на изкуството

Теоретични знания за различни периоди от история на изкуството от Древността до наши дни.

III модул: Въпроси с разширен отговор

Въпрос №1

Изкуството на древните цивилизации – Предна Азия (Двуречие, Месопотамия) и Египет

- Предпоставки за възникване и основни характеристики на изкуството на Двуречието – географско положение, обществено устройство, писменост – 2 т.
- Паметници на архитектурата и скулптурата на Шумер, Акад, Вавилон, Асирия и Персия – храмове, дворцова архитектура, кръгла скулптура, релефи – 5 т.
- Предпоставки за възникване и основни характеристики на Египетското изкуство – географско положение, обществено устройство, писменост – 2 т.
- Особенности на египетския канон – 2 т.
- Периодизация на египетското изкуство – 2 т.
- Паметници на египетската архитектура, скулптура и живопис от отделните периоди – гробници, храмове, монументална скулптура, релефи, стенописи – 5 т.

Въпрос №2

Гръцка и римска античност

- Изкуството на Древна Гърция – предпоставки, характеристики, периодизация – 2 т.
- Архитектурни ордерни системи. Паметници на архитектурата в Древна Гърция - Акропола в Атина, Мавзолея в Халикарнас, Пергамски олтар – 4 т.
- Стиллове в гръцката вазапис – 1 т.
- Гръцка скулптура - общи характеристики за отделните периоди: примери за творби на Мирон, Поликлет, Фидий, Праксител, Скопас, Лизип, скулптура на елинизма – 4 т.
- Изкуството на Древен Рим – предпоставки, характеристики, периодизация – 2 т.
- Значими паметници на римската архитектура, скулптура живопис, мозайки - Колизеум, Пантеон, Траянова колона, портретна скулптура, живописни стиллове от Помпей – 5 т.

Въпрос №3

Ренесанс

- Италиански ренесанс – предпоставки за развитие, характеристики, периодизация – 2 т.
- Главни представители и значими произведения на архитектурата, живописата и скулптурата от Проторенесанса и Ранния ренесанс (Джото, Мазачо, Брунелески, Гиберти, Донатело, Пиеро дела Франческа, Ботичели) – 4 т.
- Значими представители и произведения на живописата и скулптурата от Зрелия ренесанс (Леонардо да Винчи, Микеланджело, Рафаело Санти) – 5 т.
- Венециански Ренесанс (Джовани Белини, Джорджоне, Тициан) – 1 т.
- Северен Ренесанс – предпоставки и характеристики – 2 т.
- Значими автори, произведения и характерни особености на Ренесанса в Нидерландия и Германия (Ян ван Ейк, Брьогел, Бош, Дюрер, Холбайн) – 4 т.

Въпрос №4

Изкуството на XVII век.

- Предпоставки за развитието на изкуството през XVII век. Характеристики на изкуството на барока и класицизма – 5 т.
- Понятието стил – 1 т.
- Характерни особености на Италианската и Фламандската художествени школи – примери за автори и творби от архитектурата, скулптурата, живописа и графиката (братя Карачи, Караваджо, Бернини, Рубенс, ван Дайк) – 5 т.
- Характерни особености на Холандската, Испанската и Френската художествени школи – примери за автори и творби от архитектурата, скулптурата, живописа и графиката (Франс Халс, Рембранд, Вермеер, Ел Греко, Веласкес, Рибера, Никола Пусен, Клод Лорен, Жорж де ла Тур) – 7 т.

Въпрос №5

Изкуството по българските земи до създаване на Първата българска държава.

- Архитектура на траките, селища и гробници - Севтополис, Перперикон, гробниците в Свещари и Мезек – 3 т.
- Особености на тракийската живопис – гробниците в Казанлък и Александрово – 3 т.
- Тракийски съкровища - Вълчитрънско, Панагюрско, Летнишко, Врачанско и Рогозенското съкровища – 4 т.
- Антично изкуство по крайбрежието на Черно море – 1 т.
- Римско наследство по днешните български земи – 7 т.

Въпрос №6

Средновековно българско изкуство

- Изкуството на Първа българска държава. Архитектурата на столиците Плиска и Преслав - Голямата базилика в Плиска, Златната църква в Преслав – 4 т.
- Развитие на скулптура, керамика, торевтика (Мадарски конник, Преславска керамика, Преславско златно съкровище) – 4 т.
- Архитектура на Втора българска държава - столицата Търново; църквата „Св. 40 мъченици“ в Търново, църкви в Несебър – 5 т.
- Живописа през Втората българска държава – стенописи и икони (стенописи в Боянската църква, Земенски манастир и скалните манастири в Иваново) – 5 т.

Въпрос №7

Българско Възраждане

- Предпоставки, характеристики, особености на Българското Възраждане – 4 т.
- Особености на българската възрожденска архитектура. Църковна и светска архитектура – манастирски комплекси, градска архитектура, мостове (Рилски манастир, майстор Колю Фичето) – 4 т.
- Възрожденски иконописни школи – характеристики на Тревненската, Банската, Самоковската иконописни школи – основни представители и паметници (Йоаникий Папа Витанов, Тома Вишанов Молера, Захарий Зограф). Развитие на светска живопис (Захарий Зограф, Станислав Доспевски) – 5 т.

- Възрожденски резбарски школи – характеристики на Тревненската, Дебърската, Самоковската школа (Таваните в Даскаловата къща, иконостас в Рилския манастир) – 5 т.

Въпрос №8

Българското изкуство от Освобождението до Втората световна война.

- Основни процеси в развитието на българското изкуство от Освобождението до Първата световна война. Дружества на художниците, Рисувално училище, първи изложби – 3 т.
- Навлизане на академизма – автори и творби (Иван Мърквичка, Николай Павлович, Ярослав Вешин, Антон Митов, Иван Ангелов) – 4 т.
- Навлизане на модерни течения в българското изкуство (Сирак Скитник, Никола Петров, Никола Маринов) – 3 т.
- Българското изкуство между двете световни войни. Дружество „Родно изкуство“. Характерни черти в творчеството на Вл. Димитров – Майстора, Ц. Лавренов, В. Захариев, Д. Узунов, Ив. Лазаров, Ив. Милев и др. – 4 т.
- „Дружество на новите художници“. Характерни черти в творчеството на Любомир Далчев, Васка Емануилова, Александър Жендов, Илия Бешков, К. Цонев, Ив. Ненов – 4 т.

Въпрос №9

Изкуство на новото време. Изгревът на Модерното изкуство.

- Предмодерни явления в европейското изкуство: Романтизъм и Реализъм – същностни характеристики, автори, творби (Фридрих, Жерико, Дьолакроа, Търнър, Констабъл, Гоя, Курбе, Миле, Домие) – 6 т.
- Предпоставки за възникване и основни характеристики на Модерното изкуство – 3 т.
- Същностни характеристики на първите модерни тенденции: Импресионизъм (Мане, Моне, Реноар, Дега, Роден) – 4 т.
- Постимпресионизъм (Сезан, Гоген, ван Гог, Тулуз-Лотрек, Сьора) – 5 т.

Въпрос №10

Основни направления в изкуството на XX век

- Същност на понятието „авангард“. Характеристики на основните течения на Ранния европейски авангард – 4 т.
- Същностни характеристики на теченията фовизъм и експресионизъм. (Матис, Дерен, група „Мост, група „Синият конник“) – 3 т.
- Същностни характеристики на теченията кубизъм и футуризм (Пикасо, Брак, Бочони, Бала) – 4 т.
- Същностни характеристики на теченията абстракционизъм, конструктивизъм и школата Баухаус (Кандински, Малевич, Мондриан, Габо, Певзнер, Гропиус, Мис ван дер Рое) – 4 т.
- Същностни характеристики на теченията дадаизъм и сюрреализъм (Цара, Дюшан, Арп, Миро, Дали) – 3 т.

Критерии за оценяване на част теория на професията:

№	Критерии за оценяване на част теория на професията	Макси мален брой точки
1.	Тест – първи модул, двадесет и два въпроса със затворен отговор	25
2.	Тест – втори модул, въпроси с отворен отговор	50
3.	Тест – трети модул, разширен отговор	
3.1	- степен на обхващане на проблематиката	18
3.2	- познаване и владееене на терминологията	2
3.3	- вярност на определенията и примерите	3
3.4	- логична структура на изложението	1
3.5	- граматически правилен език и стил	1
	Общо брой точки	100

Забележка: Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор с точност до 1.

VI. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ:

Задължителният държавен изпит за придобиване на професионална квалификация - част по практика на професията се провежда по индивидуално задание по практика и се състои от създаване на произведение/изделие по специалността. Индивидуалното практическо задание се поставя и възлага с протокол от назначена със заповед от директора комисия по чл. 4. ал.1, т. 5 от НАРЕДБА № 1 от 19 февруари 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 3.12.2021 г. , изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 23.12.2022 г.) Индивидуалното практическо задание за професия „Каменоделец“, специалност „Каменоделство“ включва създаване на произведение/изделие от камък.

Индивидуалното практическо задание се разработва по следния начин:

Темата на всяко индивидуално практическо задание се предлага от ученика и се обсъжда с ръководителя-консултант, определен със заповед на директора на училището.

Индивидуалното задание се разработва от комисията по провеждане на ЗДИПК в частта му по практика на професията по образец, като се предоставя на зрелостника срещу подпис и включва:

Наименованието на темата, всички изисквания по разработката на произведението, подкрепящите произведения, ако има такива и теоретична част, графика за изпълнението и оформлението.

Теоретичната разработка включва описание на етапите на работа, анализ на произведението. Тя се придружава от снимков материал, скици и рисунки в папка/портфолио. Теоретичната разработка е на формат А4 и съдържа текст с обем не по-малък от 1800 знака /30 реда по 60 знака/, с размер на шрифта 12 пункта.

Заданието, произведението/изделието и два броя от теоретичната разработка се предоставят на рецензент, назначен от директора на училището в срок от 20 дни преди изпита. Зрелостникът и рецензентът се подписват под списъка на предоставените компоненти от практическото задание. Рецензентът преценява степента на съответствие на предоставените компоненти със заданието и дава писмено становище за допускането на дипломника на ЗДИППК в частта му по практика на професията.

Ръководителят-консултант на зрелостника не може да бъде и негов рецензент.

Рецензентът представя рецензията си в два екземпляра – единият, заедно с теоретичната разработка на ученика се представя на комисията, която ще провежда изпита, а другият екземпляр е за ученика и му се връчва най-късно три дни преди датата за ЗДИППК в частта му по практика на професията.

Рецензентът има право да предложи на изпитната комисия зрелостникът да не бъде допуснат до изпита в частта му по практика на професията.

Когато заключението в рецензията е с мнение за недопускане до изпит, произведението заедно със съпътстващите компоненти задължително се преглежда и оценява от Комисията по провеждане и оценяване на изпита, която взема окончателно решение.

Държавният изпит в частта практика на професията за професия **КАМЕНОДЕЦ, специалност КАМЕНОДЕЛСТВО** се състои в изпълнение от учениците на индивидуално практическо задание на основата на професионалните компетенции за придобиване **ВТОРА** степен на професионална квалификация.

Практическото задание по **КАМЕНОДЕЛСТВО** включва:

Изпълнение в материал **/КАМЪК/** на проучена и проектирана тема.

Примерни теми за индивидуални практически задания:

Тема № 1

Портрет. /Глава/

Тема № 2

Изработка на интериорно пано с абстрактни мотиви - релеф.

Тема № 3

Копие на класически архитектурен или парков елемент:

1. Капител /йонийски или коринтски/
2. Декоративна ваза /кашпа/
3. Акантов лист
4. Балюстрада
5. Конзола

Тема № 4

Мемориално съоръжение – стела с надпис, декоративен орнамент и база.

Тема № 5

Изработка на сводов пояс с релефна украса

Материали: Глина, гипс, камък и спомагателни материали, според темата и функцията на дипломната работа.

Съдържание на работата, която трябва да се извърши:

Въз основа на предложен и одобрен проект се изготвя модел в глина в М 1:1. Моделът се отлива в гипс.

На базата на приет технологичен план се избира вида камък и се подготвя материала за работа.

Следвайки технологичния план, ученикът изпълнява творбата в следния порядък: изпълнение в материал /камък/, монтаж /ако е необходим/, повърхностна обработка – шлайфане, полиране, патиниране, полагане на защитен слой и други довършителни операции, спрямо спецификата на заданието.

II. Теоретична част:

Ученикът представя устно пред изпитната комисия подробно описание на извършената от него изследователска и подготвителна работа, следвани образци, технологичен план, етапите на работа от първоначалната идея до завършената творба.

В теоретичната част учениците описват писмено етапите на изработка на практическата задача – елементи, начини на композиране, технологични характеристики, методи на изграждане, подходи за обработка на камъка (целия творчески и технологичен процес).

Учениците описват също така и срещнатите трудности в процеса на работа, както и дават своята оценка за крайния резултат.

Към теоретичната част се представят одобрените работни скици, рисунки, чертежи и снимки на отделните етапи на работа и на крайния резултат, представляващ завършеното произведение/изделие.

Таблица № 1

№	Критерии	Показатели	брой точки
специалност КАМЕНОДЕЛСТВО			
1	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд, опазване на околната среда и ефективна организация на работното място.	Избира и използва правилно лични предпазни средства при работа с камък. Използва правилно инструментите, необходими за изработка на изделието. Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. Поддържа използваните машини инструменти и материали и почиства редовно работното си място.	15
2	Изработване на проект (скици, рисунки, чертежи, модел в глина и гипс, технологична схема, разходна норма за материали и труд).	Адекватно използване на изобразителните и пластични техники с цел високо художествено и професионално ниво на представения проект. Задълбоченост на изследването по избраната тема и проблематиката свързана с нея. Точност на разчета на материалите и подбор на материала според идейния	20

		проект.	
3	Ефективна организация на работното място.	Подреденост на инструменти и материали, осигуряващи удобство, безопасност и точно спазване на технологията на обработката на камъка. Целесъобразна употреба на материалите. Работа с равномерен темп за определеното време.	10
4	Правилен подбор на материали, инструменти и пособия, съобразени с конкретното художествено задание.	Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти, необходими според изпитното задание. Правилен подбор по количествени и качествени показатели.	10
5	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	Самостоятелно да определя технологичната последователност на операциите. Спазване на технологичната последователност в процеса на работата.	15
6	Качество на изпълнението на изпитното задание.	Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология за обработка на каменното изделие. Съответствие на крайното изделие със зададените му технически и художествени параметри. Изпълнение на задачата в поставения срок.	20
7	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и изпълнение на конкретните дейности. Контрол на техническите и художествените показатели – текущ и на готовото изделие. Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки. Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	10
8	Защита на изработената документация	Презентация на готовото	5

	и изработеното изделие.	изделие, съответна на художествените му цели. Логичност и стилова издържаност на аргументацията.	
	Общ брой точки		100

Препоръчителна литература

1. Алпатов, М. История на изкуството, том 1- 4. Български художник, С., 1981.
2. Аврамов, Д. Естетика на модерното изкуство. Кибеа, С., 2009.
3. Бамес, Г. Човешкото тяло. Труд, С., 2000.
4. Бел, Дж. Огледалото на света. Нова история на изкуството. Рива, С., 2009.
5. Божков, А. Българско изобразително изкуство. ДИ Септември, С., 1988.
6. Ваклинов, С., Друмев, Д. История на българското изобразително изкуство. том 1. БАН, София, 1976.
7. Григоров, Т. Перспектива. Просвета, С., 1998.
8. Гомбрих, Е. Изкуството и неговата история. Български художник, С., 1992.
9. Джансън Х.У. История на изкуството, том 1- 4. Елементи, С., 2014.
10. Димитров, Г. Изкуството на ХХ век – съдбата на авангарда. Просвета, С., 2001
11. Добрев, Д. Изкуството. История на идеите. С., 2014.
12. Иванова, В., М. Коева. Пластичното богатство на възрожденската църковна дърворезба. ДИ Септември, С., 1981.
13. Кирчев, Х. Атлас глава. ДИ Народна просвета, С., 1985.
14. Лвова, Е. Българско възрожденско изкуство. Български художник, С., 1978.
15. Маринска, Р. 20-те години в българското изобразително изкуство. Отворено общество, С., 1996.
16. Мецгер, Ф. Изкуството на перспективата. Книгомания, С., 2007.
17. Раушенбах Р. Пространствени построения в живописата. Български художник, С., 1984.
18. Фартинг, С. Изкуството. Цялата история. С., 2013.
19. Чоканов, К. Пластична анатомия. Наука и изкуство, С., 1974.
20. 120 години Българско изкуство. С., 2012.
21. Чулова-Маркова, Д., История на изкуството, I и II т., Авангард Прима, С.